

PRIIMTI TEKSTAI

P9_TA(2021)0511

Priverčiamasis darbas bendrovės „Linglong“ fabrike ir aplinkos apsaugos protestai Serbijoje

2021 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl priverčiamojo darbo bendrovės „Linglong“ fabrike ir aplinkos apsaugos protestų Serbijoje (2021/3020(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Serbijos,
 - atsižvelgdamas į Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Serbijos Respublikos stabilizacijos ir asociacijos susitarimą (SAS)¹, kuris įsigaliojo 2013 m. rugsėjo 1 d., ir į Serbijos kaip šalies kandidatės statusą,
 - atsižvelgdamas į 2021 m. spalio 19 d. Komisijos parengtą 2021 m. ataskaitą dėl Serbijos (SWD(2021)0288),
 - atsižvelgdamas į Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas,
 - atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją,
 - atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Serbija, kaip ir bet kuri šalis, norinti tapti ES valstybe nare, turi būti vertinama pagal savo nuopelnus stojimui būtinų kriterijų ir bendrų vertybių įgyvendinimo, įvykdymo ir laikymosi srityje;
- B. kadangi demokratija, žmogaus teisės ir teisinės valstybės principas yra vienos iš pagrindinių vertybių, kuriomis grindžiama ES ir kurios yra plėtros, stabilizacijos ir asociacijos procesų esminis elementas; kadangi reikia tvarių reformų, kad būtų galima įveikti šiose srityse išlikusius didelius iššūkius;
- C. kadangi Serbija turi pasiekti nekintamų rezultatų pagarbos žmogaus orumui, laisvės, demokratijos, lygybės, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms vertybių laikymosi, užtikrinimo ir gynimo srityje;
- D. kadangi didelį susirūpinimą tebekelia saviraiškos laisvės ir žiniasklaidos

¹ OL L 278, 2013 10 18, p. 16.

nepriklausomumo padėtis – šiam klausimui turi būti teikiama pirmenybė;

- E. kadangi Serbija vis dažniau sudaro sutartis su stambiais Kinijos pramonininkais ir suteikia Kinijai vis daugiau teisinių privilegijų, net jei jos prieštarauja ES teisei; kadangi pagal Belgrado ir Pekino susitarimą dėl užsieniečių įdarbinimo Serbijoje leidžiama taikyti Kinijos darbo teisę; kadangi 2021 m. kovo mėn. spaudoje pasirodė pranešimų apie netinkamą elgesį su Kinijos bendrovės „Zijin Mining“, kuri 2018 m. rytų Serbijoje perėmė vario kasyklą, darbuotojais – iš jų buvo atimti pasai ir jie buvo apgyvendinti nesaugiomis sąlygomis;
 - F. kadangi iškilo rimtų įtarimų dėl Kinijos padangų gamybos bendrovės „Linglong Tire“ Zrenianine (šiaurės Serbija), susijusių su 500 darbuotojų iš Vietnamo darbo sąlygomis; kadangi šie įtarimai apima žmogaus teisių pažeidimus, prekybą žmonėmis ir sąlygas, kurios gali kelti pavojų žmonių sveikatai ir gyvybei; kadangi iš darbuotojų buvo atimti pasai; kadangi „Linglong Tire“ fabriko darbuotojų sutartyse yra pažeidimų, iš kurių matyti, kad, kalbant apie darbo užmokestį, atostogas ir darbo valandas, darbuotojai buvo išnaudojami pažeidžiant taikytinas Serbijos darbo įstatymo nuostatas;
 - G. kadangi pastaruoju metu pranešama apie visoje Serbijoje plačiai paplitusius aplinkos apsaugos protestus dėl skuboto dviejų įstatymų – įstatymo dėl referendumų ir liaudies iniciatyvos ir įstatymo dėl žemės ekspropriacijos – priėmimo; kadangi pastarasis įstatymas laikomas atveriančiu galimybes kontraversiškiems užsienio investicijų projektams, pvz., „Rio Tinto“ kasyklai, kurie daro didelį poveikį aplinkai; kadangi Serbijos piliečiai pasinaudojo savo pagrindine žmogaus teise į taikius susirinkimus; kadangi tvirtuose įtarimuose pabrėžiama, kad policijos pajėgos pažeidė savo pareigą apsaugoti piliečių gyvybes, teises ir laisves, taip pat teisinės valstybės principo apsaugą; kadangi policija panaudojo daug jėgos ir suėmė kelis protestuotojus; kadangi protestuotojus užpuolė nenustatytos ginkluotos grupuotės, chuliganai ir buldozeriai;
 - H. kadangi Serbijos vyriausybė priėmė sprendimą nutraukti įstatymo dėl žemės ekspropriacijos priėmimo parlamente procedūrą po to, kai prezidentas jį grąžino persvarstyti; kadangi vyriausybė išanalizuos įstatymą ir po plačių viešų diskusijų padarys pataisas; kadangi 2021 m. gruodžio 10 d. nacionalinė asamblėja priėmė įstatymo dėl referendumų ir liaudies iniciatyvos pataisas, susijusias su parašų tikrinimu ir parašų tikrinimo mokesčio panaikinimu;
 - I. kadangi tiek „Linglong Tire“ fabrikas, tiek aplinkos apsaugos protestai susiję su įtarimais dėl bauginimo ir fizinių išpuolių prieš žiniasklaidos darbuotojus, aktyvistus, pilietinės visuomenės organizacijas (PVO) ir nevyriausybinės organizacijas (NVO);
 - J. kadangi 2021 m. gruodžio 14 d. tarpvyriausybiniame konferencijoje paskelbta 4 stojimo derybų su Serbija skyrių grupės derybų pradžia;
1. reiškia didelį susirūpinimą dėl įtariamo maždaug 500 vietnamiečių priverstinio darbo, žmogaus teisių pažeidimo ir prekybos žmonėmis Kinijos „Linglong Tire“ fabriko statybvietėje Serbijoje;
 2. primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas nuodugniai ištirti šį atvejį ir užtikrinti, kad fabrike būtų paisoma pagrindinių žmogaus teisių, ypač darbuotojų teisių, pateikti ES tyrimų išvadas ir patraukti kaltininkus atsakomybėn; ragina Serbijos valdžios institucijas leisti NVO, PVO, ES pareigūnams ir kitų tarptautinių organizacijų pareigūnams laisvai, nevaržomai ir nekliudomai patekti į Zrenianine esantį „Linglong

Tire“ fabriką ir patalpas, kuriose apgyvendinti darbuotojai iš Vietnamo; primygtinai ragina Europos Sąjungos delegaciją Serbijos Respublikoje atidžiai stebėti šiuos procesus ir 500 darbuotojų iš Vietnamo likimą;

3. ragina Serbiją pagerinti teisės aktų derinimą su ES darbo teise, priimti naują įstatymą dėl teisės streikuoti, kovoti su nedeklaruojamu darbu ir iš dalies pakeisti inspektavimo priežiūros įstatymą, kad jis atitiktų atitinkamas Serbijos ratifikuotas Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas;
4. reiškia didelį susirūpinimą dėl didelių problemų, susijusių su korupcija ir teisės viršenybe aplinkos srityje, dėl bendro skaidrumo trūkumo ir infrastruktūros projektų, be kita ko, susijusių su Kinijos investicijomis ir paskolomis, taip pat tarptautinėmis bendrovėmis, pvz., „Rio Tinto“, poveikio aplinkai ir socialinio poveikio vertinimų; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į derybų dėl 4 skyrių grupės „Žalioji darbotvarkė ir tvarus sujungiamumas“ pradžią stojimo į ES derybose; ragina ES ir Serbijos valdžios institucijas imtis tolesnių veiksmų atsižvelgiant į teisėtą susirūpinimą, išreikštą per aplinkos apsaugos protestus, ir per derybas skubiai spręsti šias problemas;
5. reiškia susirūpinimą dėl didėjančios Kinijos įtakos Serbijoje ir Vakarų Balkanuose; ragina Serbiją didinti atitikties teisiniams reikalavimams standartus, taikomus Kinijos verslo veiklai; pabrėžia, kad Serbijos darbo ir aplinkos teisės aktai taip pat turėtų būti taikomi šalyje veikiančioms Kinijos įmonėms;
6. reiškia didelį susirūpinimą dėl didėjančio ekstremistų ir chuliganų grupuočių smurto prieš taikias aplinkos apsaugos demonstracijas; apgailestauja dėl to, kad policija panaudojo daug jėgos prieš protestuotojus; smerkia smurtinį chuliganų elgesį su taikiais demonstrantais; griežtai smerkia bet kokią pagrindinės teisės į taikius susirinkimus pažeidimą; pabrėžia, kad susirinkimų laisvė yra žmogaus teisė; primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas tinkamai ištirti pastarojo meto masinių protestų atvejus, kai įtariama, kad policijos pajėgos viršijo savo įgaliojimus arba nesugebėjo apsaugoti protestuotojų nuo smurto ir apsaugoti jų žmogaus teisės į taikius susirinkimus; ragina Serbijos valdžios institucijas viešai pasmerkti šių chuliganų veiksmus prieš protestuotojus;
7. atsižvelgdamas į tai taip pat smerkia chuliganų grupuočių vaidmenį saugant Belgrade esančią sienų tapybos kūrinių, kuriame vaizduojamas nuteistas karo nusikaltėlis Ratko Mladičius, ir su tuo susijusius incidentus, kurie atskleidė glaudžius chuliganų ir policijos ryšius; yra susirūpinęs, kad, nepaisant gyventojų pageidavimo ir oficialių savivaldybės sprendimų, valdžios institucijos akivaizdžiai nenori užtikrinti, kad šis kūrinys būtų visam laikui pašalintas;
8. reiškia susirūpinimą dėl to, kad skirta mažai laiko ir erdvės atvirai diskusijai dėl įstatymo dėl referendumų ir liaudies iniciatyvos ir įstatymo dėl žemės ekspropriacijos pataisų; atkreipia dėmesį į sprendimą atšaukti ir persvarstyti įstatymą dėl žemės ekspropriacijos ir priimtas įstatymo dėl referendumų ir liaudies iniciatyvos pataisas;
9. apgailestauja dėl ilgalaikių žiniasklaidos šališkumo tendencijų ir valstybės pareigūnų, policijos ir partijų politikų veiklos painiojimo; apgailestauja dėl blogėjančios padėties žiniasklaidos laisvės srityje ir vis dažnesnių smurtinių kalbų, bauginimo ir net neapykantos retorikos, nukreiptų prieš parlamentinės opozicijos narius, nepriklausomus intelektualus, NVO, žurnalistus ir iškilus asmenis ir kurių, be kita ko, sulaukiama iš valdančiųjų partijų narių, kurie turi ypač svarbią pareigą pagarbiai elgtis su visais

žiniasklaidos atstovais; primygtinai ragina Serbijos valdžios institucijas imtis neatidėliotinių priemonių žodžio laisvei ir žiniasklaidos nepriklausomumui užtikrinti ir tinkamiems šių atvejų tyrimams atlikti;

10. susirūpinęs pažymi, kad PVO ir NVO dirba aplinkoje, kuri nėra atvira kritikai; apgailestauja dėl pastarojo meto išpuolių prieš Serbijos susivienijusios opozicijos lyderę Mariniką Tepić dėl jos etninės kilmės, kurie buvo vykdomi vyriausybės remiamame televizijos kanale; ragina Serbijos valdžios institucijas reaguoti į tai, kad mažėja pilietinės visuomenės ir nepriklausomos žiniasklaidos erdvė, ir užtikrinti, kad jos galėtų dirbti be jokių apribojimų, be kita ko, kad nebūtų bauginamos ar kriminalizuojamos; primygtinai ragina valdžios institucijas kuo greičiau sukurti atmosferą, palankią dirbti visoms PVO;
11. ragina Komisiją ir Europos išorės veiksnių tarnybą stiprinti savo bendradarbiavimą su pilietine visuomene, NVO ir nepriklausoma žiniasklaida vietoje ir paramą joms; pakartoja, kad remia demokratiškus Europos politinių fondų darbą stiprinant Serbijos demokratiškus procesus ir skatinant naują politinių lyderių kartą;
12. ragina Serbijos vyriausybę imtis veiksnių siekiant įgyvendinti veiksmingas ir patikrinamas esmines reformas, užtikrinti struktūrines reformas ir pašalinti struktūrinius trūkumus teisinės valstybės, pagrindinių teisių, žiniasklaidos laisvės, kovos su korupcija ir demokratiškas institucijų veikimo bei viešojo administravimo srityse;
13. palankiai vertina tai, kad narystė ES ir toliau yra Serbijos strateginis tikslas ir kad tai yra vienas iš vyriausybės prioritetų; ragina Serbijos valdžios institucijas viešosiose diskusijose aktyviau ir nedviprasmiškai išreikšti savo įsipareigojimą puoselėti ES vertybes ir tikisi aiškaus ir nedviprasmiško Serbijos įsipareigojimo tiek žodžiais, tiek veiksmais vykdyti savo su stojimu į ES susijusias pareigas aiškiai ir patikrinamu būdu;
14. tikisi, kad derybos dėl 4 skyrių grupės „Žalioji darbotvarkė ir tvarus sujungiamumas“ (14, 15, 21 ir 27 skyrių) bus baigtos atnaujinius pastangas visapusiškai įgyvendinti ES standartus;
15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Europos Vadovų Tarybos pirmininkui, Komisijai, Komisijos pirmininkės pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Serbijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.